

KONSEKVENSER AV HÖRSELNEDSÄTTNING BLAND ÄLDRE

ELINA MÄKI-TORKKO

PROFESSOR I MEDICINSK AUDIOLOGI, INSTITUTIONEN FÖR MEDICINSKA VETENSKAPER, ÖREBRO UNIVERSITET

ÖVERLÄKARE, AUDIOLOGISKA KLINIKEN, REGION ÖREBRO LÄN

ENHETSCHEF, AUDIOLOGISKT FORSKNINGSCENTRUM, REGION ÖREBRO LÄN

Region Örebro län

INNEHÅLL

- Bakgrund
 - Hörselsinne
 - Hörselorgan
 - Hörselnedsättning
- Konsekvenser
 - Evidens
 - Exempel
- Sammanfattning

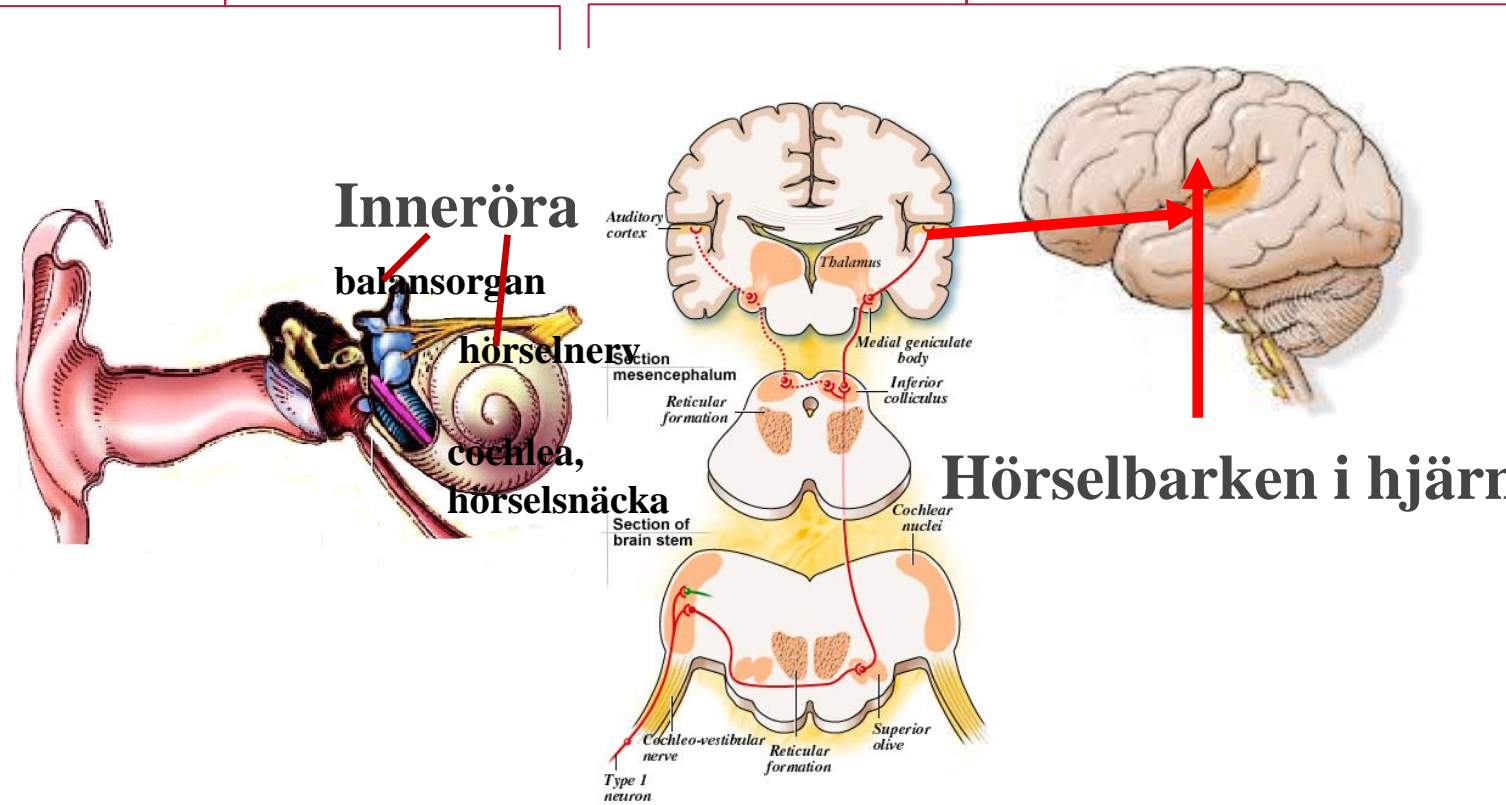
HÖRSELSINNE

- Kommunikation
- Information
 - ta emot, analysera
 - urskilja viktig information från oviktig
- Stämning och känslor
 - röst
 - musik
- Varningssignaler
- Orientering

HÖRSELORGAN

Perifer

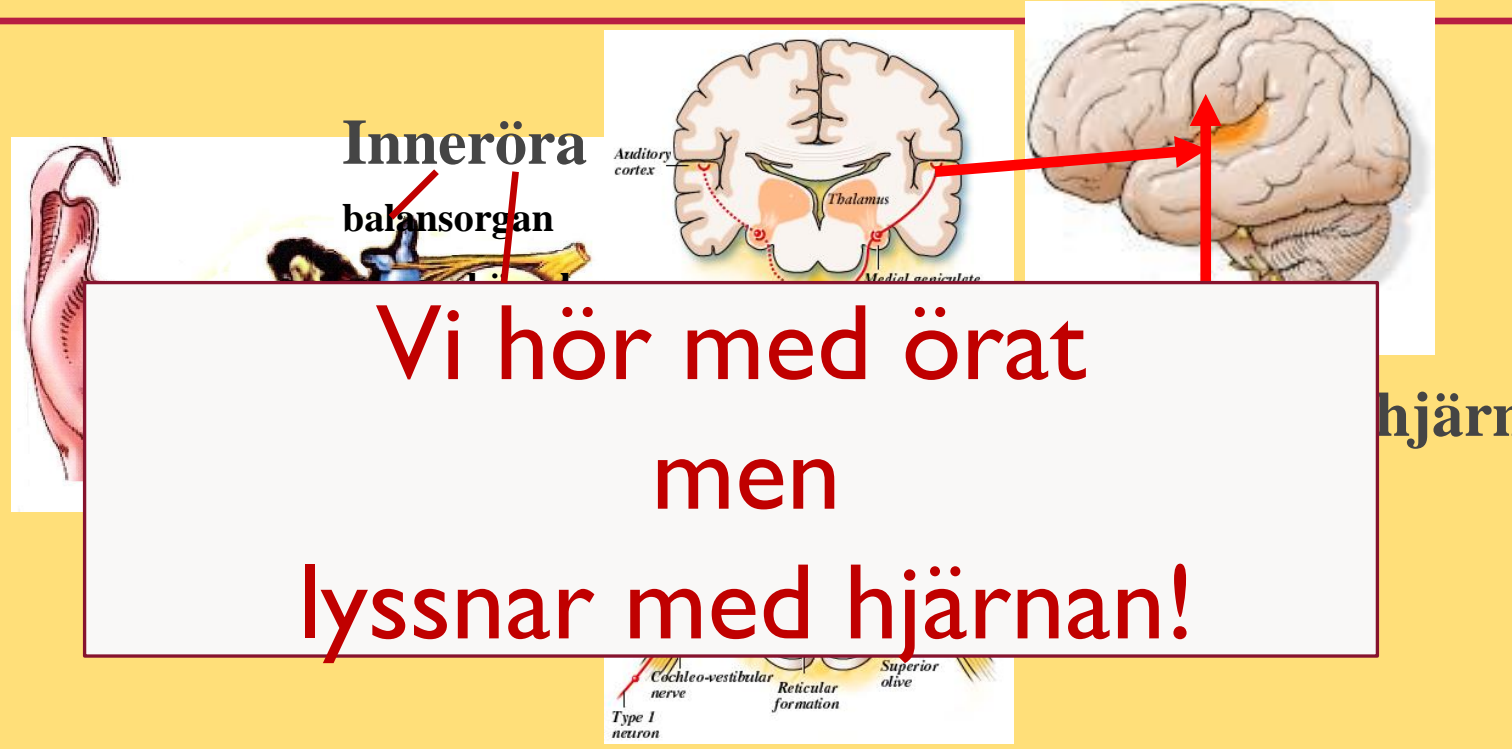
Central

HÖRSELORGAN

Perifer

Central

images by S. Blatrix, from "Journey into the World of Hearing" www.cochlea.eu/en by R. Pujol et al., NeurOreille, Montpellier

HÖRSELORGAN

Perifer

Central

Hörsel

Minne

Inlärning

Syn

Motivation

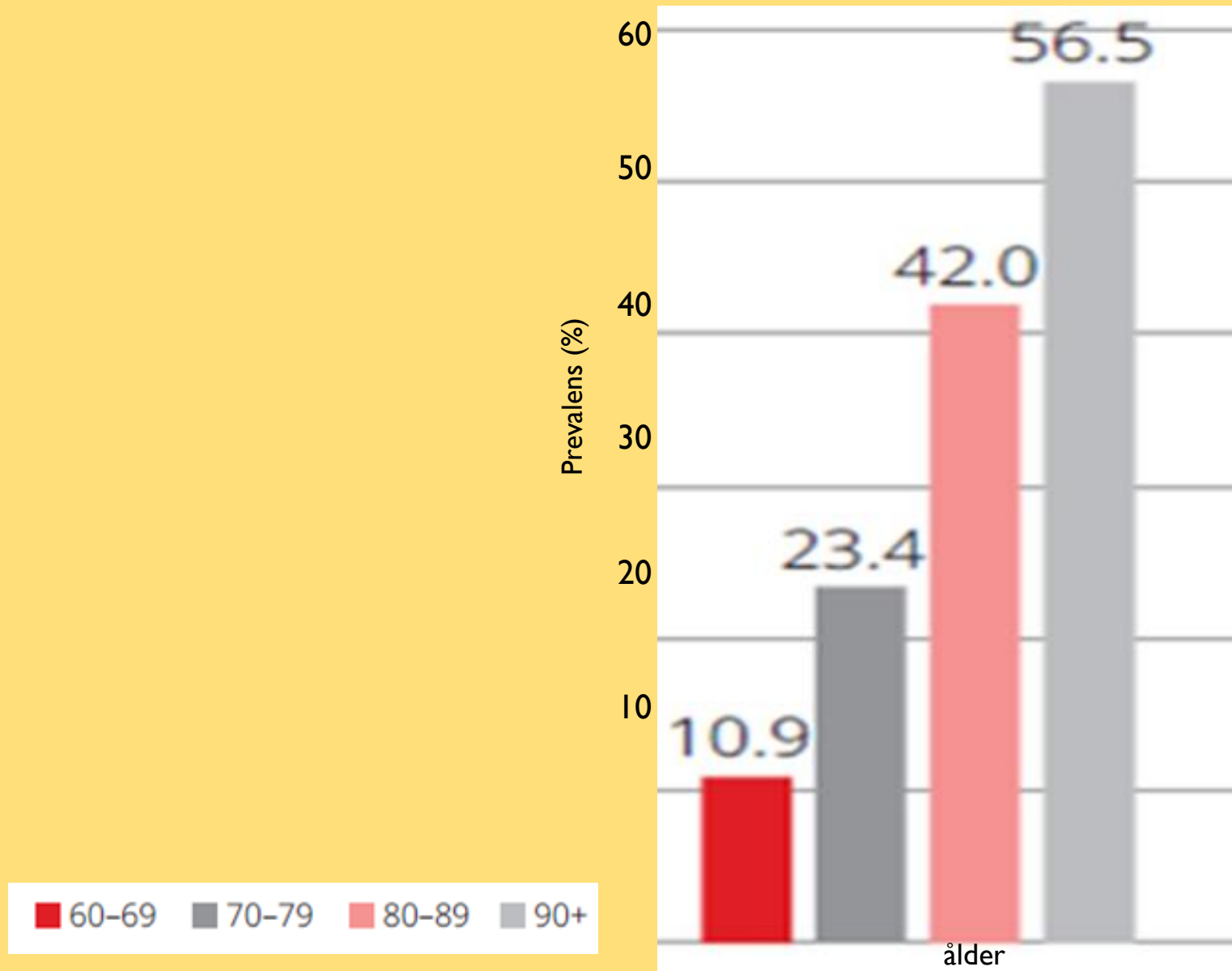
Vi hör med örat
men
lyssnar med hjärnan!

Miljö

Uppmärksamhet
Känslor

FÖREKOMST (PREVALENS) – EUROPA

- MÅTTLIG ELLER SVÅRARE GRAD AV HÖRSELNEDSÄTTNING (WHO, 2021)

FÖREKOMST FORTS.

- Övergripande - globalt
 - Vanligaste orsak till *sensorisk funktionsnedsättning*
 - Tredje vanligaste sjukdom/åkomma som orsakar *funktionsnedsättning*

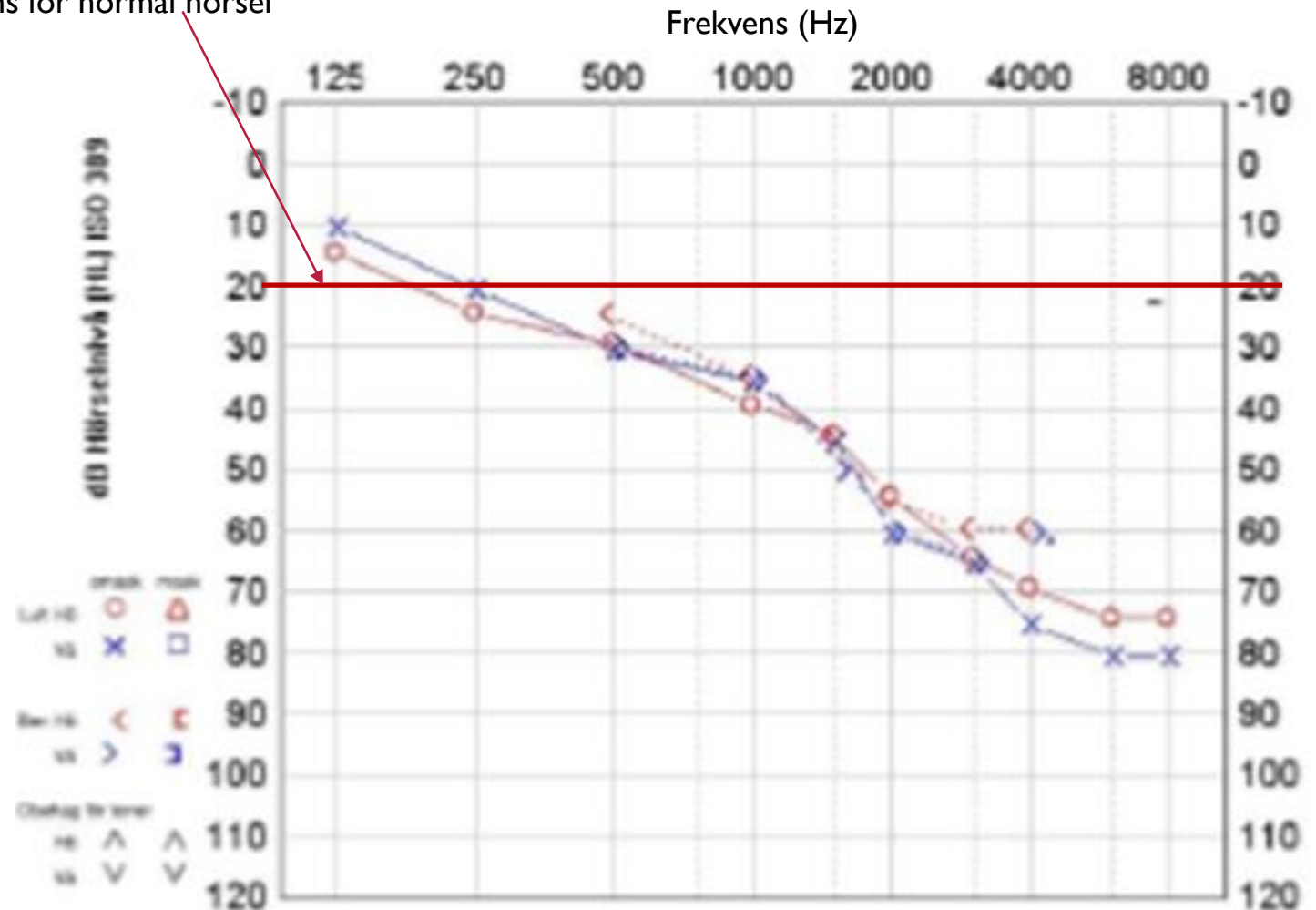
GBD 2019 Collaborators: Lancet, 2021

- Vanligaste typ: åldersrelaterad hörselnedsättning

ÅLDERSRELATERAD HÖRSELNEDSÄTTNING

- debuterar smygande
- fr o m 50 års ålder (höga frekv.)
- multifaktoriell åkomma
 - ålder
 - genetik
 - bullerexponering
 - hälsa/ohälsa
 - sjukdomar
 - behandlingar
 - rökning

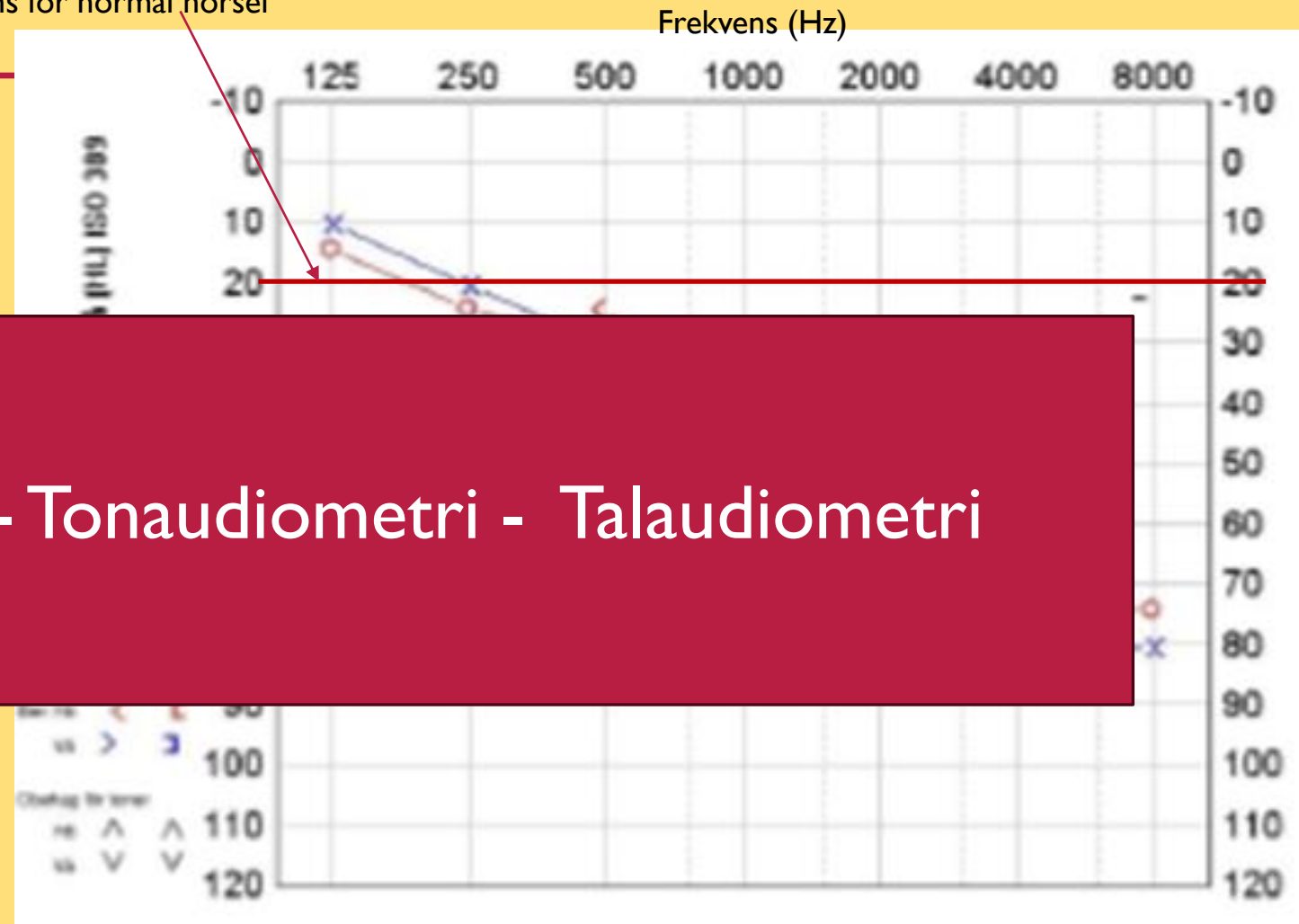
20 dB HL gräns för normal hörsel

ÅLDERSRELATERAD HÖRSELNEDSÄTTNING

- debuterar smygande
- fr o m 50 års ålder (höga frekv.)
- multifaktoriell åkomma
 - ålder
 - genetik
 - bullerexponering
 - hälsa/ohälsa
 - sjukdomar
 - behandlingar
 - rökning

20 dB HL gräns för normal hörsel

tonaudiogram

NEGATIVA KONSEKVENSER AV HÖRSELNEDSÄTTNING

- Välkända – evidens finns!
 - svårigheter att uppfatta tal (bakgrundsljud!)
 - svårt att skilja mellan ljud (diskriminera)
 - social isolering – minskad social aktivitet
 - konsert, middagar, teater, umgås med barnbarn osv.
 - depression
 - sämre hälsorelaterad livskvalitet, minskad självkänsla

(se ex. Arlinger, 2003; GBD, 2021)

FORTS. NEGATIVA KONSEKVENSER AV HÖRSELNEDSÄTTNING

- ändrad självbild
- ökad mortalitet
- fallolyckor
- trötthet, huvudvärk
- *kognitiv försämring, demens*
- sjukskrivningsbehov
- övriga samhällskostnader
- även närstående berörs

Uppmärksammas i olika rapporter, exempelvis

WHO rapport om hälsosamt åldrande 2021: sensorisk kapacitet
(=syn och hörsel) viktig del av individens interna kapacitet

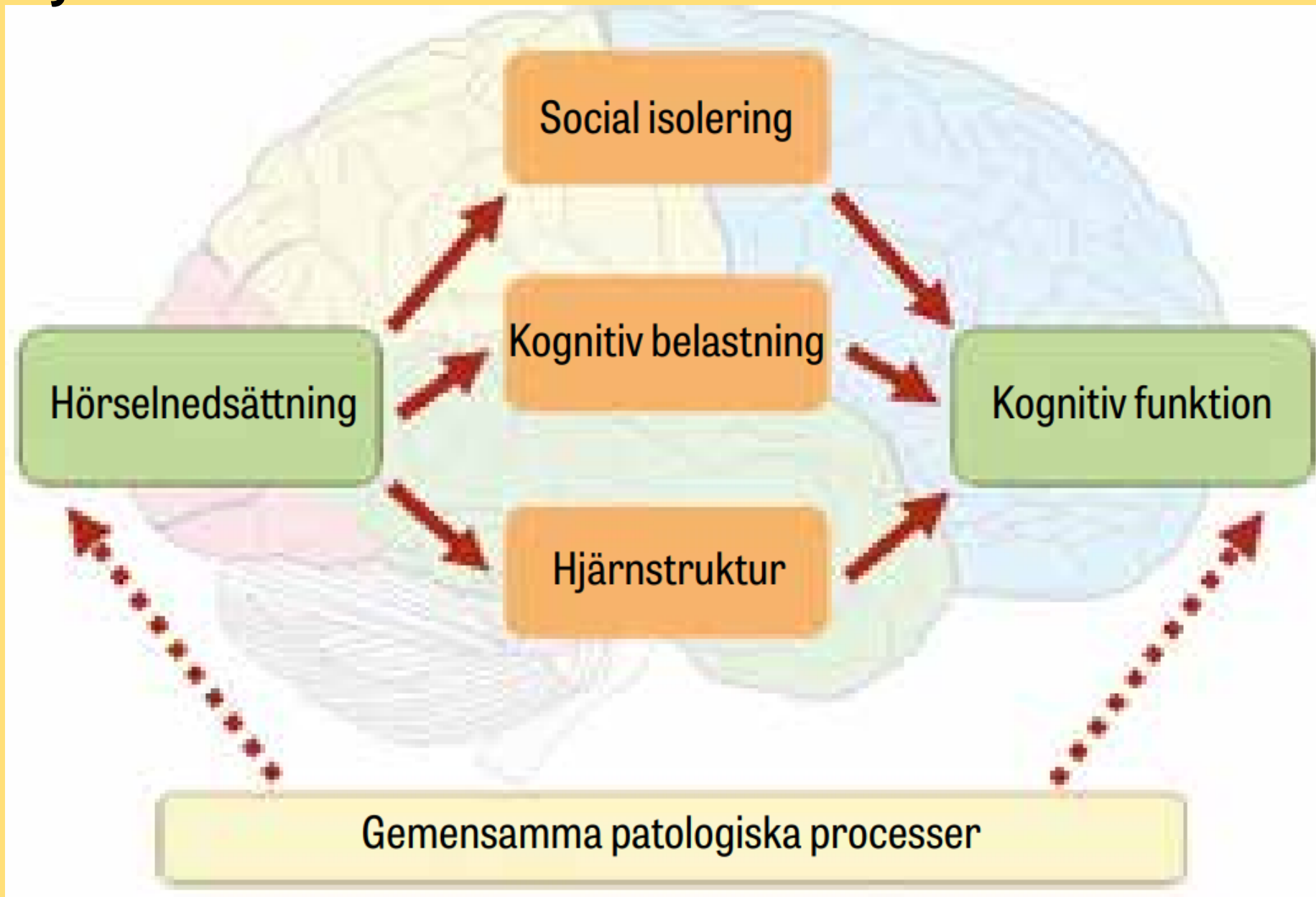
(se ex. Arlinger, 2003; GBD, 2021)

HÖRSELNEDSÄTTNING HOS ÄLDRE OCH FÖRSÄMRING AV KOGNITIVA FUNKTIONER

- Uppmärksammats i flertal studier (den första Uhlman et al., 1989)
 - Lin et al., 2011
 - N = 639, ålder 36-90 år, kognitiv screening normal i början
 - Uppföljning 11,9 år (median)
 - Ökad risk för demensdiagnos (alla typer) relaterad till grad av hörselnedsättning vid första mätningen (baseline)?
 - 2 ggr större vid **lätt** hörselnedsättning
 - 3 ggr större vid **måttlig** hns
 - 5 ggr större vid **svår** hns
- kontrollerad av ålder, kön, ras, utbildningsnivå, diabetes, rökning och hypertoni

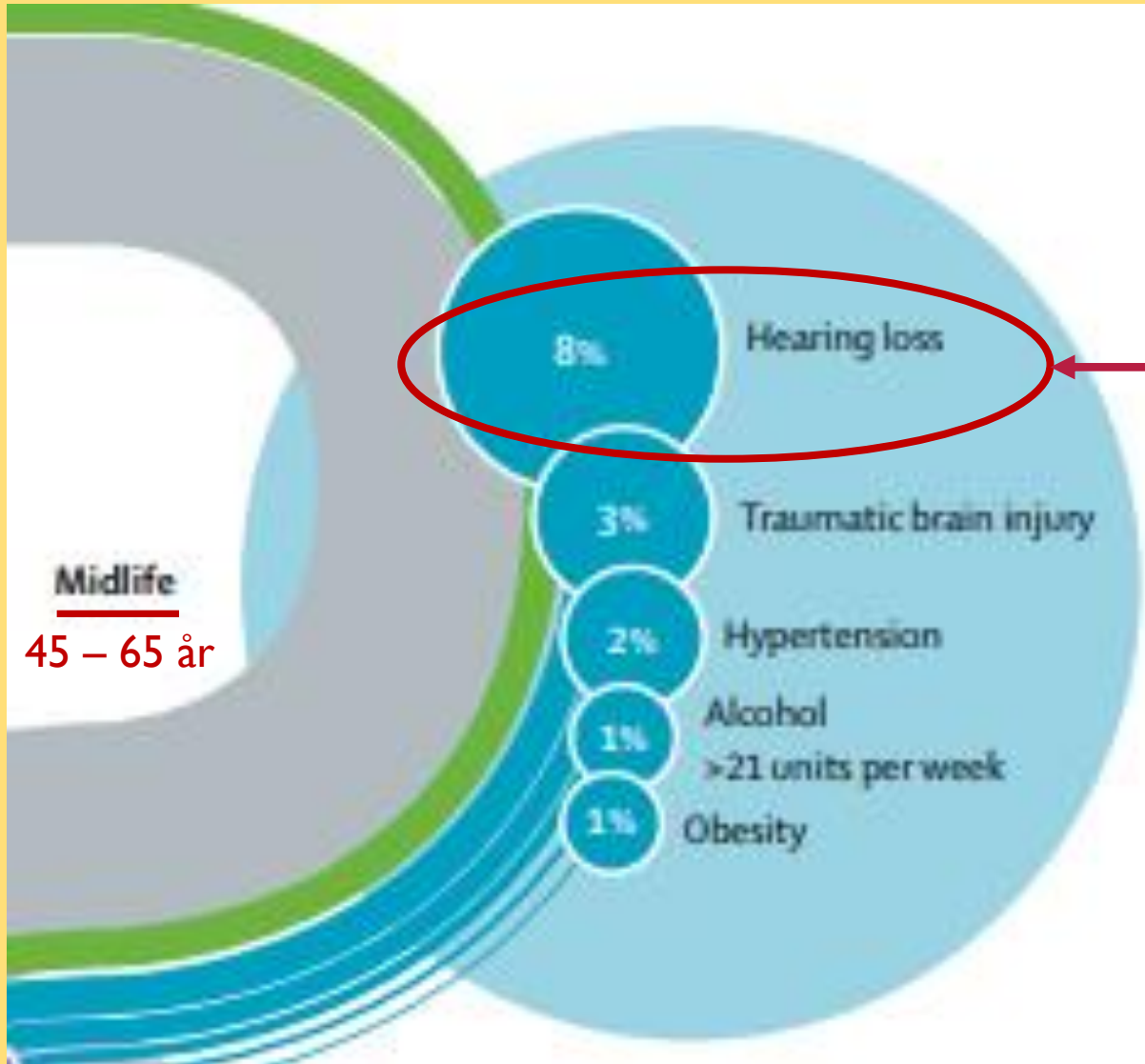
Sannolikheten för utveckling av demens
signifikant högre bland de
som hade hörselnedsättning,
redan vid lätt hörselnedsättning

MÖJLIGA FÖRKLARINGSMEKANISMER

PREVENTION AV DEMENSSJUKDOMAR

(LIVINGSTON ET AL. 2020, LANCETKOMMISSIONENS RAPPORT)

Buller

Rökning

Motion

Kost

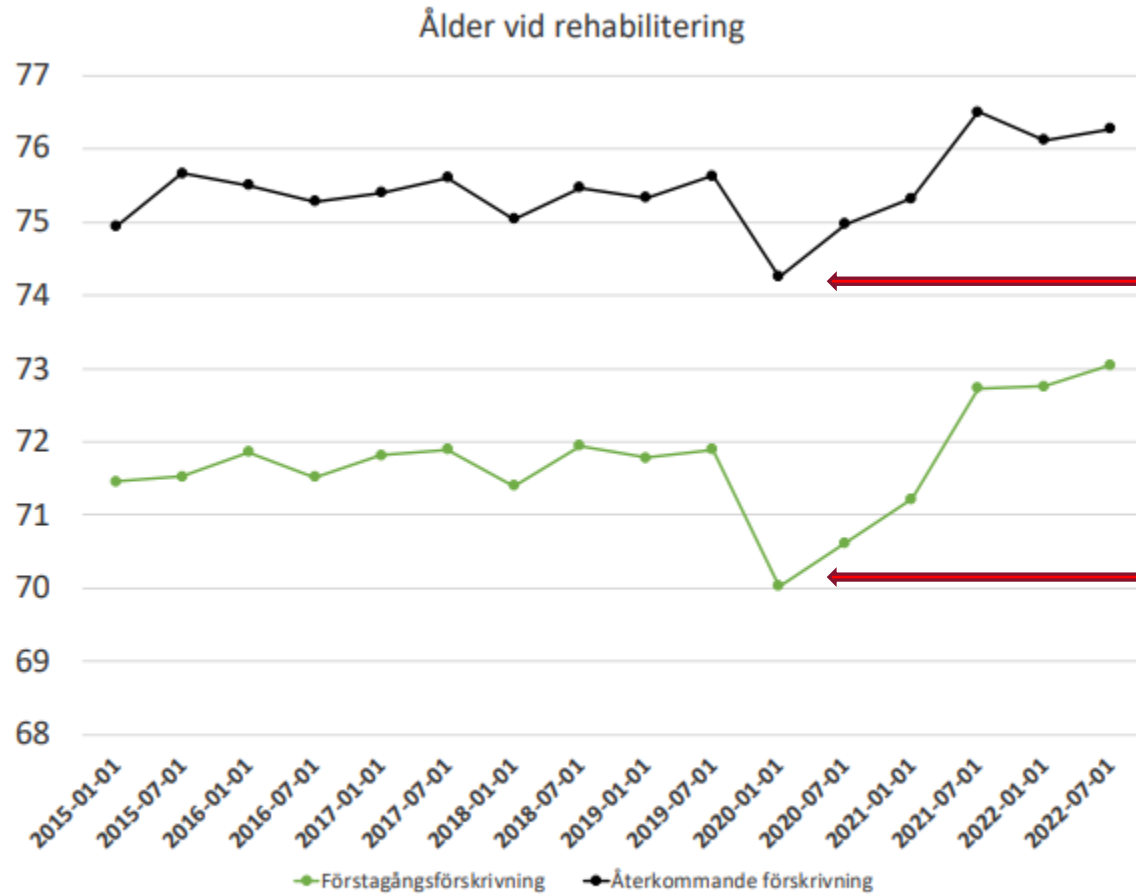
Övervikt

Sjukdomar

Ototoxicitet

Din hjärna mår bra av
att höra!

ÅLDER VID REHABILITERING MED HÖRAPPARAT 2015-2022

Coronaeffekt

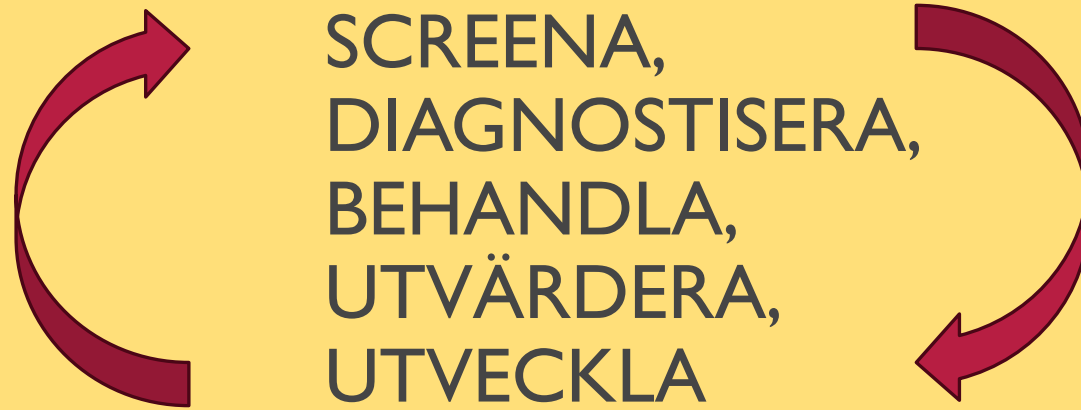
Figur 13 Ålder vid rehabilitering med hörapparat 2015-2022.

Nationellt kvalitetsregister
hörselrehabilitering,
Årsrapport, 2022

INTEGRERAD VÅRD FÖR ÄLDRE

- REKOMMENDATION NR. 4 (WHO, 2017)

- Öka medvetenhet av hörsel och konsekvenserna av obehandlad hörselnedsättning
 - individ, familj/närstående, professionella, beslutsfattare, samhälle i stort
- Hälso- och sjukvårdspersonal bör uppmuntras att screena/uppmärksamma hörsel
 - fråga om hörsel och huruvida ev. hörhjälpmedel fungerar
 - uppmärksamma hörselnedsättning ex. i remisser och rapportering mellan vårdgivare (inom och mellan organisationer)
- Potentiella ototoxiska preparat bör uppmärksammas i samband med läkemedelsgenomgång

- Omvärldsbevakning
 - Evidens finns → nationella och lokala riktlinjer
 - Ta hänsyn till hörsel ex. i demensutredningar
- Ambassadörsuppdrag
 - öka medvetenheten om hörsel i samhället på olika nivåer, inkl. vården
- Flexibilitet
 - Tänk utanför boxen
- Utbildning
- Forskning

TACK FÖR
UPPMÄRKSAMHETEN!